

BLOGI

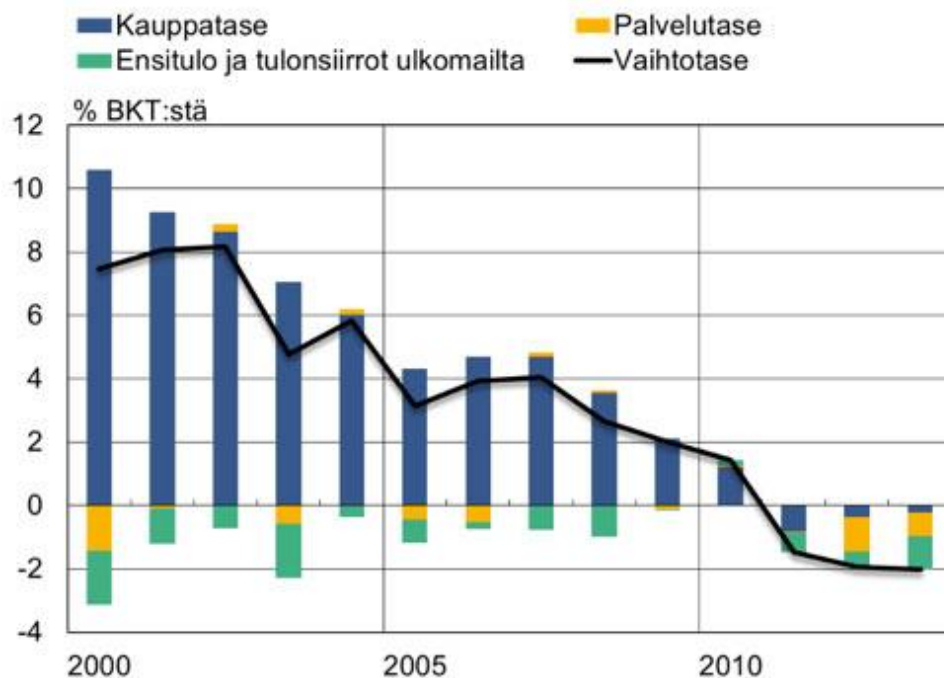
Kustannuskäsijarru jäi päälle – kasvu ei lähde liikkeelle

16.2.2015 • BLOGI • JUHA ITKONEN

Suomalaiset ovat jo vuosien ajan odottaneet merkkejä viennin elpymisestä, joka auttaisi viimein selättämään talouden viime vuosien vaikeudet. Viennin kasvu ei ole tärkeää vain työllisyystilanteen paranemisen kannalta, vaan se tuo myös julkisen talouden rahoitukseen kipeästi kaivattuja verotuloja. Viennin kohentaminen mahdollistaa elintason nousun ilman kasvavaa ulkomaista velkaantumista.

Suomessa viennin ja tuonnin tasapainoa kuvaava vaihtotase alkoi heiketä 2000-luvun alussa ja viime vuosina se on painunut jo negatiiviseksi. Tämä tarkoittaa, että Suomen kansantalous elää velaksi. Runsaan vuosikymmenen kuluessa tapahtunut muutos on todella dramaattinen, mikä näkyy kuviossa.

Vaihtotase suhteessa bruttokansantuotteeseen

Lähde: Tilastokeskus.

Jos talouden heikko kehitys johtuisi ohimenevistä tekijöistä, alijäämäisessä vaihtotaseessa näkyvä velkaantuminen voisi elvyttää taloutta tilapäisesti. Talouden nykyi-

set vaikeudet eivät kuitenkaan johdu tilapäisistä tekijöistä vaan kustannuskilpailukyvyn huononemisesta ja talouden rakenteellisista ongelmista, jotka eivät korjaannu velalla. Vaarana on, että kansantalouden varallisuus hupenee ja ulkomaisen rahoituksen saatavuus huononee.

Työllisyyden tukeminen finanssipoliittisella elvytyksellä voi ylläpitää korkeaa kotimaista hintatasoa ja heikentää vientisektorin kilpailukykyä. Jos hintataso nousee, kuten Suomessa on käynyt, viennin heikkeneminen tekee talouden elvytysyritykset ennen pitkää tyhjäksi.

Kestävä tapa elvyttää taloutta onkin elvyttää vientiä. Suomen kilpailukyvyn palauttamiseksi tarvittaisiin nyt voimakkaita ja nopeasti vaikuttavia toimia. Viennin vauhdittamisessa avainasemassa on Suomen kilpailukyky, sekä reaalin että kustannuskilpailukyky. Ongelmat ovat suurimmat kustannuskilpailukyvyn puolella.

Kilpailukyvyn kannalta keskeistä on koko talouden kustannustekijöiden kasvun hillitseminen. Viennin kustannukset koostuvat pitkälti palkoista. Sen lisäksi, että kustannuksissa näkyy omien työntekijöiden palkat, on syytä huomata, että vientiyritykset ostavat suuren osan tuotantopanoksistaan kotimarkkinoilta, eli ne maksavat välillisesti myös monen muun palkan. Siksi palkkojen nousu kotimarkkinoilla näkyy myös vientisektorilla. Tästä syytä kaikki palkat ovat tärkeitä vientiteollisuuden kilpailukyvyn kannalta.

Suomi on euroalueen kallein maa ja hintatasomme on viime vuosina noussut selkeästi euroalueen keskiarvoa enemmän. Nopeaa inflaatiovauhtiamme on pitänyt yllä erityisesti palveluhintojen ripeä nousu. Palveluhintojen nousua selittävät ensisijaisesti tuottavuuskehitystä nopeampi palkkatason kohoaminen sekä kilpailun toimimattomuus.

Kilpailukyvyn kohentamiseen on olemassa tehokkaita välineitä. Kaikki helpot ja tehokkaat keinot on kuitenkin käytetty aikoja sitten, joten jäljellä olevat tehokkaat keinot ovat vaikeita. Esimerkiksi maltilliset palkkaratkaisut vaikuttavat nopeasti ja rakenneuudistukset parantavat työn tuottavuutta pitkään. Kun kilpailukyky kohenee ja vienti lopulta elpyy, työllisyystilanteen paraneminen kasvattaa jaettavan kakun kookoa, ja suomalaisten elintaso voi jälleen kohota kestäväällä tavalla.

KIRJOITTAJA

Juha Itkonen toimii ekonomistina rahapolitiikka- ja tutkimusosaston ennustetoimistossa.

[Juha.Itkonen \(at\) bof.fi](mailto:Juha.Itkonen(at)bof.fi)

AVAINSANAT:

- Euroalue
- Suomen talous